

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku M. Ż.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 lutego 2011 r.,
zażalenia wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 10 listopada 2010 r.,

oddala zażalenie i przyznaje adwokat Z. G. od Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego) kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych, powiększoną o podatek od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 10 listopada 2010 r. Sąd Apelacyjny Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawczynie M. Ż. od wyroku tego Sądu z dnia 1 marca 2010 r. oddalającego apelację wnioskodawczynie od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 października 2009 r. oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń

Spółecznych z dnia 23 grudnia 2008 r. odmawiającej jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny stwierdził, że skarga kasacyjna wnioskodawczynie wniesiona 30 października 2010 r. przez jej pełnomocnika z urzędu (ustanowionego postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 3 sierpnia 2010 r.) została złożona z uchybieniem terminu określonego w art. 398⁵ § 5 k.p.c., który w sprawie upływał w dniu 22 maja 2010 r. Warunkiem rozpoczęcia biegu terminu do złożenia skargi kasacyjnej od dnia doręczenia pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu odpisu wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem (w sprawie nastąpiło to 30 sierpnia 2010 r.), o którym mowa w art. 124 § 3 k.p.c. jest złożenie wniosku przed upływem terminu do złożenia skargi kasacyjnej. Wnioskodawczynie otrzymała odpis uzasadnienia zaskarżonego wyroku w dniu 22 marca 2010 r., zatem wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu powinna była złożyć do dnia 22 maja 2010 r. Tymczasem wniosek ten nadała przesyłką pocztową w dniu 18 maja 2010 r. (wraz ze skargą kasacyjną) bezpośrednio do Sądu Najwyższego, który przekazał go do Sądu Apelacyjnego w dniu 25 maja 2010 r. Zatem tę datę (25 maja 2010 r.) należało uznać za datę wpływu wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, co oznaczało, że wniosek taki został złożony po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Wnioskodawczynie nie dochowała zatem warunku z art. 124 § 3 k.p.c., pozwalającego na liczenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej od daty doręczenia pełnomocnikowi z urzędu odpisu wyroku z uzasadnieniem.

W zażaleniu na to postanowienie wnioskodawczynie domagała się jego uchylenia i “polecenia Sądowi Apelacyjnemu nadania biegu skardze kasacyjnej powódki z dnia 30 października 2010 r.” oraz zasądzenia na rzecz jej pełnomocnika z urzędu “zwrotu nieopłaconych kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych”. Zdaniem wnoszącej zażalenie, datą wpływu wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu był 18 maja 2010 r. a nie 25 maja 2010 r., a zatem “wniosek został złożony w ustawowym dwumiesięcznym terminie z art. 124 § 3 k.p.c. i naruszenie tego przepisu przez powódkę nie miało miejsca”. Powodem skierowania wniosku bezpośrednio do Sądu Najwyższego było to, że znosząca zażalenie “miała zaufanie do tego Sądu zaś utraciła zaufanie do Sądu Apelacyjnego, gdzie przegrała

swoją sprawę w II instancji”, a poza tym jako osoba “starsza, schorowana, posiadająca wykształcenie medyczne, gdzie zasadą jest dążenie do celu w sposób najszybszy bo to często ratuje życie ludzkie, mogła w pełni nie zrozumieć pouczenia, udzielonego jej przez Sąd dnia 1 marca 2010 r. bezpośrednio po odczytaniu wyroku”. W ocenie wnoszącej zażalenie w fakcie przesłania przez Sąd Najwyższy wniosku do rozpoznania do sądów niższej instancji “mieści się (...) domniemanie, że Jego intencją było nadanie wnioskowi normalnego biegu”. Ponadto “doszło do błahego w istocie naruszenia procedury cywilnej, które to naruszenie nie może rodzić tak poważnego skutku jak pozbawienie strony możliwości skorzystania z postępowania kasacyjnego przed Sadem Najwyższym”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie należało uznać za nieuzasadnione, ponieważ Sąd Apelacyjny prawidłowo zastosował art. 124 § 3 k.p.c., który uzależnia terminowe i skuteczne wniesienie skargi kasacyjnej przez ustanowionego dla strony przez Sąd pierwszej instancji pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym od złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika w postępowaniu kasacyjnym przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej przez stronę. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie było niesporne, że wnoszącej zażalenie (wnioskodawczyni) w dniu 22 marca 2010 r. doręczono odpis wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 20 października 2009 r. wraz z uzasadnieniem. W dniu 18 maja 2010 r. przed upływem 2-miesięcznego terminu do wniesienia skargi kasacyjnej od tego wyroku wnioskodawczyni złożyła bezpośrednio w Sądzie Najwyższym sporządzoną przez siebie skargę kasacyjną wraz wnioskiem o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu. Do Sądu Apelacyjnego, za którego pośrednictwem skarga kasacyjna powinna być wniesiona (art. 369 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.), skarga oraz dołączony do niej wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu dotarły jednak już po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej przez stronę, która składając bezpośrednio w Sądzie Najwyższym wniosek o ustanowienie adwokata z urzędu w postępowaniu kasacyjnym niewątpliwie uchybiła terminowi z art. 124 § 3 k.p.c. Przepis ten uzależnia terminowe i skuteczne wniesienie skargi kasacyjnej przez ustanowionego pełnomocnika procesowego z urzędu od zgłoszenia takiego wniosku przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej przez stronę (por.

uchwałę połączonych Izb Sądu Najwyższego: Izby Cywilnej i Administracyjnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 listopada 1987 r. III CZP 33/87, OSNC 1988 nr 6, poz. 73).

W przypadku zgłoszenia po raz pierwszy wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego w postępowaniu apelacyjnym lub kasacyjnym Sąd drugiej instancji postanowieniem z dnia 25 czerwca 2010 r., wydanym na podstawie z art. 117 § 6 k.p.c., przekazał wniosek strony o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi kasacyjnej Sądowi pierwszej instancji, który postanowieniem z dnia 3 sierpnia 2010 r. „nierozważnie” uwzględnił spóźniony przecież wniosek strony (wnioskodawczyni) o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, który i tak - wobec imperatywnego warunku z art. 124 § 3 k.p.c. - nie mógł skutecznie wnieść skargi kasacyjnej. Wprawdzie ustanowiona pełnomocnik z urzędu wniosła skargę kasacyjną w dniu 30 października 2010 r. (data nadania przesyłki poleconej), z argumentacją, że doręczono jej odpis wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem 30 sierpnia 2010 r., ale tę skargę prawidłowo odrzucił Sąd Apelacyjny. W argumentacji tego Sądu okoliczność, iż Sąd pierwszej instancji ustanowił pełnomocnika z urzędu nie zmienia oceny, że skoro wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu został złożony (wpłynął do właściwego sądu drugiej instancji) po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej przez stronę, to skarga sporządzona przez ustanowionego z urzędu pełnomocnika procesowego została złożona z uchybieniem terminu z art. 124 § 3 k.p.c., niezależnie od tego, że Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił tej okoliczności (spóźnionego złożenia przez stronę wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym) przy rozpoznaniu wniosku strony, który wpłynął do Sądu drugiej instancji z uchybieniem przez stronę terminu kasacyjnego zaskarżenia wyroku tego Sądu. Ujawniona sytuacja doprowadziła do kolizji dwóch orzeczeń: jednego niezaskarżalnego (a *contrario* art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c.) postanowienia Sądu pierwszej instancji o ustanowieniu dla strony pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, który utrzymywał, że w terminie kasacyjnym wywiódł skargę kasacyjną (art. 124 § 3 k.p.c. w związku z art. 398⁵ § 1 k.p.c.), a ponadto drugiego zaskarżonego zażaleniem postanowienia Sądu drugiej instancji o odrzuceniu wniesionej skargi kasacyjnej

przez ustanowionego z urzędu pełnomocnika wnioskodawczyni z powodu jej wniesiona z uchybieniem terminu z art. 124 § 3 k.p.c., dlatego że wniosek strony o ustanowienie pełnomocnika z urzędu wpłynął po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej (przez stronę). W ocenie składu orzekającego, niezaskarżalne (*a contrario* art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c.) postanowienie o ustanowieniu przez sąd pierwszej instancji pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia skargi kasacyjnej dla strony, która zgłosiła taki wniosek po raz pierwszy w postępowaniu kasacyjnym (art. 117 § 6 k.p.c.), nie oznacza, że ustanowiony pełnomocnik, który z przyczyn wskazywanych w zażaleniu nie wnioskował o przywrócenie stronie terminu do złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu dla celów kasacyjnych, wywiódł skargę kasacyjną w terminie określonym w art. 124 § 3 k.p.c., ponieważ przepis ten imperatywnie warunkuje terminowe wniesienie skargi kasacyjnej przez ustanowionego pełnomocnika procesowego z urzędu od uprzedniego zgłoszenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej przez stronę, co w rozpoznawanej sprawie nie miało miejsca.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.